

Elektros ir dujų rinkų apžvalga

Kainos ir prognozės / 2022 m. rugpjūtis

ELEKTRA

Vidutinės mėnesio „Nord Pool“ biržos elektros energijos [kainos](#) Lietuvos kainų zonoje

57% ↑

nuo praėjusio mėn.

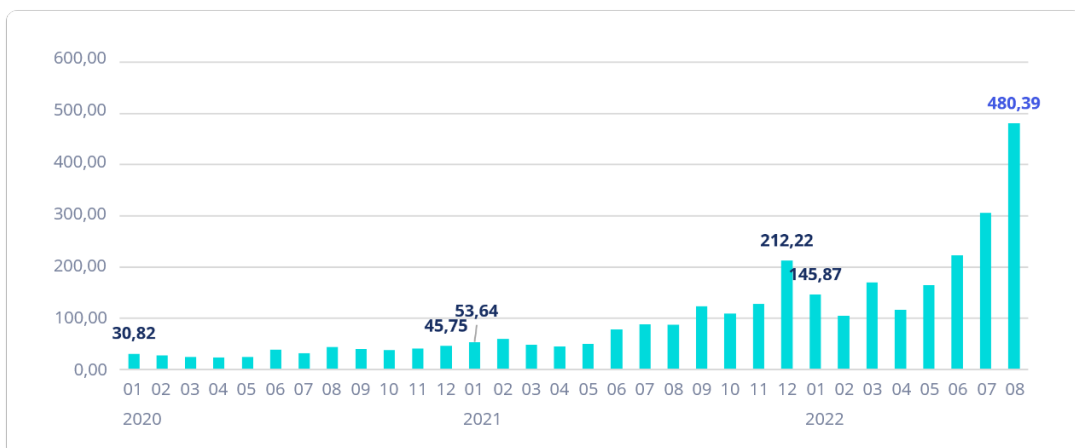
RUGPJŪTIS

480,39 Eur / MWh

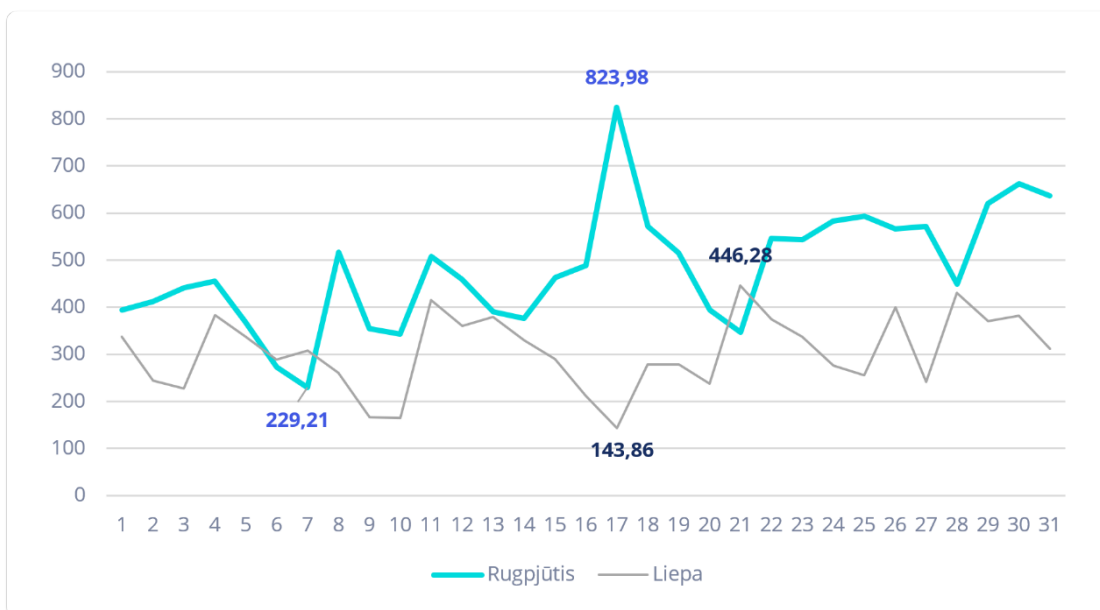
LIEPA

305,36 Eur / MWh

Elektros energijos biržos „Nord Pool“ kainai Lietuvos kainų zonoje tiekėjas **nedaro įtakos**. Kainos pokyčius lemia tokie veiksniai kaip: Europoje ir kitose pasaulio šalyse su energetika susiję įvykiai, geopolitinė padėtis, permainingos oro sąlygos, elektrinių atjungimai dėl planuoto remonto ar nenumatytų gedimų, besikeičiančios apyvartinių taršos leidimų (ATL) kainos, klientų energijos vartojimo intensyvumas ir pan.

Vidutinė rugpjūčio mėnesio dienos „Nord Pool“ [kaina](#) Lietuvos kainų zonoje

Rugpjūtį **aukščiausia** elektros energijos kaina buvo net **823,98 Eur/MWh** (rugpjūčio 18 d.), o **žemiausia** – **229,21 Eur/MWh** (rugpjūčio 7 d.). Kas lėmė tokius kainų šuolius?

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Rugpjūčio mėnesį elektros energijos kainą formavę veiksniai:

Elektros energijos pasiūlos ir paklausos iššūkiai

Dėl Lietuvoje susidariusio įtempto pasiūlos ir paklausos balanso elektros energijos kaina rugpjūčio 17 d. pašoko į neregėtas aukštumas – 4000,00 Eur/MWh. Apie šį kainos šuolį žiniasklaidoje buvo galima rasti daug informacijos. Išsamus situacijos paaiškinimas pateiktas „Ignitis grupės“ parengtame straipsnyje, su kuriuo susipažinsite [čia](#).

Karšti orai

Nuo 1951 m. karščiausias rugpjūtis Lietuvoje turėjo įtakos elektros energijos vartojimo padidėjimui. Išaugusi elektros energijos paklausa išlaiko susiformavusią itin aukštą kainą.

Elektros jungčių pralaidumo ribojimai

Ribojama elektros energijos jungtis tarp Lenkijos ir Lietuvos (galingumas buvo sumažintas nuo 500 MW iki 150 MW) bei jungtis tarp Švedijos ir Lietuvos (galingumas sumažėjo 40 MW) apsunkina elektros energijos balansavimą. Be to, Norvegija pradėjo riboti gamtinių dujų ir elektros

energijos gamybą ir perdavimą į Europą, norėdama savo gamtinių dujų ir vandens rezervus išsaugoti žiemai.

Gamtinių dujų įtaka elektros energijos kainai

Gamtinių dujų kainai pasiekiant vis aukštesnius rekordus, rekordiniai kainų šuoliai matomi ir elektros energijos rinkoje. Anot Tarptautinės Energetikos Agentūros, nuo šių metų liepos mėnesio elektros energijos generacija iš gamtinių dujų ES ir Didžiojoje Britanijoje išaugo 25 proc. Aukšta gamtinių dujų kaina sudaro reikšmingą elektros energijos kainos dalį, nes 1 MWh elektros energijos pagaminimui reikia 2 MWh gamtinių dujų.

Ateities tendencijos

Elektros energijos kainas prognozuoti yra itin sudėtinga, nes rinka labai įsitempusi ir volatili:

Atidėtas suplanuotas jungties „NordBalt“ remontas

Dėl įtemptos energetinės situacijos, elektros energijos tiekimo problemų ir itin aukštų elektros energijos kainų Energetikos ministerijos pavedimu Lietuvos perdavimo sistemos operatorė „Litgrid“ dviem mėnesiams nukelia rugpjūčio pabaigoje suplanuotus 700 MW jūrinės jungties „NordBalt“ laikino atjungimo ir planinio remonto darbus.

Didės kainos viršutinė riba

Rugsėjo 20 d. elektros energijos biržos „Nord Pool“ kainos viršutinę ribą suplanuota padidinti iki 5000 Eur/MWh. Vadinamasis „Nemo“ jungtinis elektros biržų komitetas Europoje paskelbė pakeitimus po to, kai valandinė kaina Baltijos šalyse pasiekė net 4000 Eur/MWh viršutinę ribą.

Planai stabilizuoti elektros energijos rinką

Europos Komisija (EK) per kelias savaites įgyvendins skubias priemones elektros energijos rinkoms stabilizuoti, rugpjūčio 29 d., sakė EK pirmininkė Ursula von der Leyen. Struktūrinės rinkos reformos turi būti įgyvendintos kitų metų pradžioje. Dėl karo sukulto energijos trūkumo, Vokietijoje elektros energijos kainos 2023 metams pasiekė naują rekordą – 1050 Eur/MWh.

Nedžiuginanti tendencija

Nuo balandžio mėnesio Lietuvos elektros energijos rinkoje stebima gana nuosekli tendencija – kainos kas mėnesį didėja apie 70–100 Eur/MWh. Galima daryti prielaidą, kad panaši tendencija išsilaikys ir ateinančiais mėnesiais.

Svarbu!

Primename, kad elektros energijos biržos „Nord Pool“ kainos Lietuvos kainų zonoje **nurodomos viena valanda anksčiau**, nes atvaizduojamos CET laiku (centrinės Europos laiko juosta). Pavyzdžiui, kuomet biržoje nurodyta nuo 0 iki 1 val. energijos kaina yra 252,65 Eur/MWh, Lietuvoje objektui su įdiegta automatizuota apskaita ir pasirinkus lanksčios kainos planą, tokia kaina bus taikoma nuo 1 iki 2 val. laikotarpiu.

Primename, kad **visus metus ESO skaitiklis apskaito elektros energijos suvartojimą žiemos laiku**. Vadinasi, vasaros metu klientų elektros energijos vartojimą ESO apskaitys ir klientams savo savitarroje atvaizduos viena valanda vėliau. „Ignitis“ vartojimo duomenis pateikia ir kainą apskaičiuoja esamu Lietuvos laiku (atitinkamai persukant laiką), tai atvaizduodama PVM sąskaitos faktūros detalizacijoje. Pavyzdžiui, Klientas elektros energijos vartojimą sumažino iki 0 MWh rugpjūčio 17 d. nuo 18 iki 19 val., kuomet elektros energijos kaina buvo 4000 Eur/MWh („Nord Pool“ biržoje ši kaina taikoma nuo 17 iki 18 val.). „Ignitis“ apskaičiuos kainą, įvertinus 0 MWh suvartojimą laikotarpiu nuo 18 iki 19 val., nepaisant to, kad ESO pateiks 0 MWh suvartojimą valandą vėliau.

Ši elektros energijos kiekio skaičiavimo metodika bus taikoma **iki tol, kol ESO visiems Lietuvos verslo klientams įdiegs / pakeis naujus išmaniuosius skaitiklius**. Naujų skaitiklių įdiegimas numatytas ne vėliau kaip iki 2024 m. gruodžio 31 d.

DUJOS

„GET Baltic“ gamtinių dujų biržos Lietuvos prekybos aikštelėje BGSi indekso **kaina**

49 % ↑
nuo praėjusio mėn.

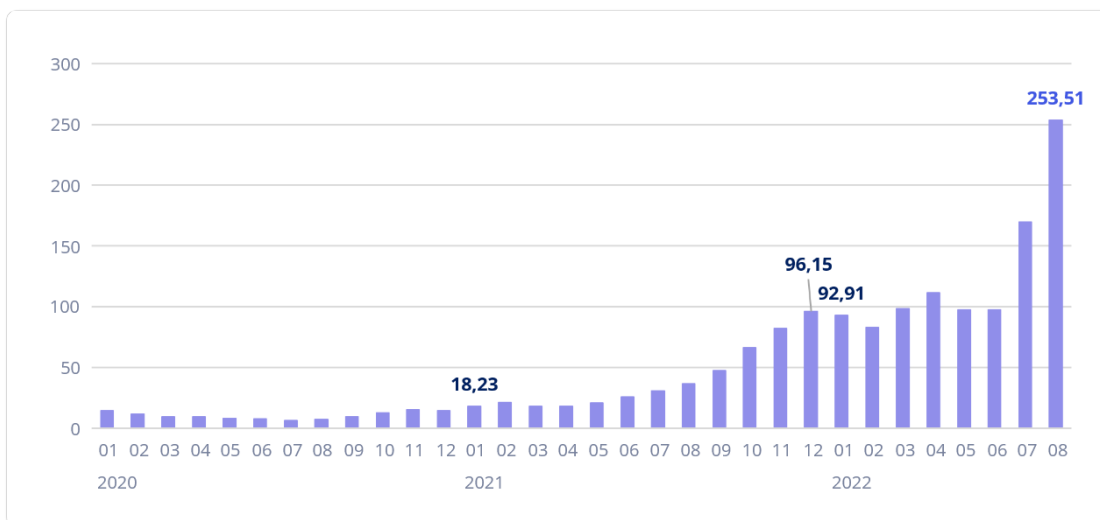
RUGPJŪTIS

253,51 Eur / MWh

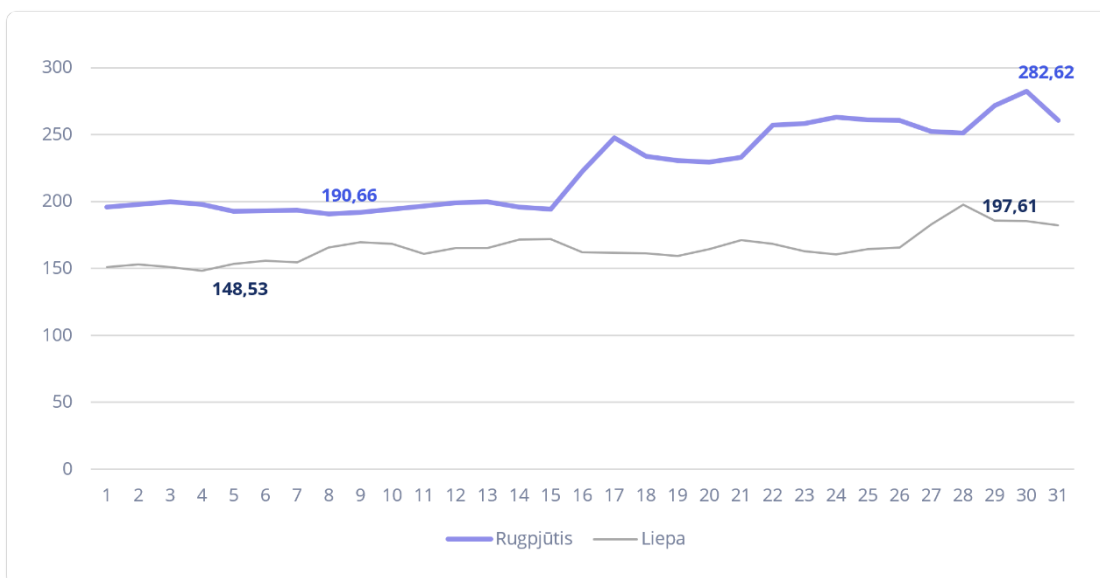
LIEPA

169,81 Eur / MWh

Dauguma „Ignitis“ verslo klientų gamtines dujas perka vadovaujantis gamtinių dujų biržų indeksais – Nyderlandų TTFI ir Baltijos šalių BGSi Lietuvos kainų zonoje kainomis, susietomis su didmenine rinka. Pastarojo indekso dinamika:

Vidutinė rugpjūčio mėnesio dienos GET Baltic biržos **kaina** Lietuvos kainų zonoje

Rugpjūtį **aukščiausia** gamtinių dujų kaina buvo **net 282,62 Eur/MWh** (rugpjūčio 30 d.), o **žemiausia** – **190,66 Eur/MWh** (rugpjūčio 8 d.). Kas lėmė kainų pokyčius?

Svarbiausi mėnesio įvykiai

Rugpjūtį gamtinių dujų kainą formavę veiksniai:

Rusijos veiksmai

Kainų kilimą rugpjūtį iš esmės sąlygojo Rusijos „Gazprom“ paskelbtas neplanuotas „Nord Stream I“ remontas, vykdytas nuo rugpjūčio 29 iki rugsėjo 2 dienos. Tuo metu dujų tiekimas šiuo vamzdynu buvo visiškai

sustabdytas. Rinkos dalyvius neramina klausimas, ar Rusijos „Gazprom“ po remonto atnaujins dujų tiekimą apskritai.

Gamtinių dujų poreikis vis dar aukštame lygyje

Europos elektros energijos gamybos jėgainėse gaminių dujų poreikį didino nepalankios gamtos sąlygos: alinanti ir ilga sausra, stipriai nusekę hidroresursai, itin maža vėjo generacija, apsunkintas alternatyvių energijos šaltinių transportavimas upėmis (pavyzdžiui, Vokietijos atveju).

Tačiau, anot Tarptautinės Energetikos Agentūros, šiais metais Europos pramonės sektoriuje dujų vartojimas jau krito 20–25 proc. Toks pokytis pasiektas dėl 70 proc. siekiančio trąšų gamybos apribojimo Europoje. Tai palietė ir didžiausią trąšų gamyklą Lietuvoje AB „Achema“, kuri suvartoja bene pusę Lietuvos gamtinių dujų kiekio – įmonė priėmė sprendimą 2 mėnesiams sustabdyti savo veiklą. Plačiau [čia](#).

TTF indekso kainos lygis

Ateities sandorių rinkoje geriausiai gamtinių dujų kainos lygį Europoje atspindintis ICE Nyderlandų gamtinių dujų indeksas TTF rugsėjo mėnesiui padidėjo 27 proc., lyginant su rugpjūtį taikyta kaina.

Rekordiniai suskystintų gamtinių dujų (SGD) tiekimo metai

SGD tiekimai į ES šalis išlieka rekordinis visus šiuos metus. Šių metų rugpjūtį vidutinis išdujinimo rodiklis iš ES importo terminalų buvo 120 proc. aukštesnis nei pernai tuo pačiu metu. Įprastai tokiu metu rusiškų gamtinių dujų srautai siekdavo apie 450 mln./m³ per parą į ES šalis, o šiuo metu iki „Nord Stream I“ remonto – siekia tik apie 69 mln./m³ per parą.

Ateities tendencijos

Dėl situacijos Ukrainoje ypatingai sudėtinga prognozuoti kainas, nes rinka labai įsitempusi ir nestabili:

Spėlionės dėl dujotiekio paleidimo po remonto

Jei nutiks taip, kad po „Nord Stream I“ dujotiekio remonto rusiškų dujų tiekimai į Vokietiją nebus atnaujinti, gamtinių dujų kainos turėtų ir toliau išlikti itin aukštos.

Svarbu!

Primename, kad iki rugsėjo 15 d. „Ignitis“ [savitarnoje](#) vyksta **gamtinių dujų vartojimo pajėgumų deklaravimas 2023 metams**. Deklaruoti reikia Klientams, kurie turi objektų su įrengta automatizuota apskaita (telemetrija). Nedeklaravus vartojimo pajėgumų arba neturint telemetrijos, vartojimo pajėgumus ateinantiems metams nustatys ESO.

Ar žinojote, kad...

ELEKTRA

- Nuo rugsėjo mėnesio elektros energijos tiekėją bus galima pasirinkti **iki priešpaskutinės mėnesio dienos** (iki šiol paskutinė diena buvo mėnesio 18 d., išskyrus rugpjūtį taikomą išimtį).

DUJOS

- Europos gamtinių dujų saugyklų užpildymas jau pasiekė 80 proc. Tai reikšmingas pasiekimas, nes Europos komisija kėlė tikslą tokį rodiklį pasiekti iki šių metų lapkričio 1 dienos. Tokie rezultatai padeda bent šiek tiek lengviau atsikvėpti prieš ateinantį žiemos sezoną ir pamažinti dujų kainas žemiau 250 Eur/MWh ribos.
- Didžioji Britanija nusprendė iš naujo atidaryti savo didžiausią turimą gamtinių dujų saugyklą „Rough“ (3 mlrd./m³ per metus) dar šių metų ketvirtą ketvirtį. Ši saugykla buvo uždaryta 5 metus. Po Šiaurės Jūra slypinčios „Rough“ saugyklos 3,31 mlrd. m³ gamtinių dujų talpinančios erdvės sudaro 77,2 proc. visų šiam tikslui skirtų talpų šalyje. Čia galima saugoti tokį dujų kiekį, kurio užtektų patenkinti visos šalies poreikį 9 dienas. Dujų išleidimo pajėgumai galėtų patenkinti 10 proc. pikinio šalies dujų poreikio žiemą.
- Panašiai, kaip Inčukalno saugykla Latvijoje, kur gamtines dujas saugo „Ignitis“, „Rough“ yra geologinis darinys. Dujos į korėtą uolieną yra „įpučiamos“ vasarą ir išleidžiamos per išgręžtus šulinius žiemą. Dujas korėtoje uolienoje sulaiko virš jos esantis dujoms nepralaidžios uolienos sluoksnis, o dujas įleidžiant ar išleidžiant, nuo nuotėkio per šulinius, saugo du apsaugos sluoksniai.